

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 10.

Podplukovník gen. štábu ALOIS ELIÁŠ:

Manévry v Polsku.

I.

Úvod.

Naši sousedé Poláci uspořádali letošního roku mezi 10.—20. srpnem po prvé za celou dobu mírového vývoje státu manévry ve větším rozsahu.

Sledující současně i cíl propagační, pozvali k účasti na těchto manévrech spřátelené státy evropské, které účastnily se 11 delegací. Amerika a Japonsko zastoupeny byly svými vojenskými splnomocněnci. Účast polského ministra wojenství, generála Sikorského a členů zákonodárných sborů na manévrech dodávala jim i význam vnitropolitický. Jako člen delegace československé, vedené generálem J. Syrovým, dovolím si vyličiti některé dojmy z této prvé naší vojenské oficiální návštěvy v Polsku.

Oblasti, ve kterých manévry se konaly, byly vhodně voleny vzhledem k možným budoucím konfliktům. Byla to na východních hranicích Volyň a na západě Pomořansko, kde měli jsme příležitost shlédnouti některé jednotky polské armády.

Území tato, volená vhodně se stanoviska vojenského, byla i pro cizince neméně zajímavá, proto, že mohl poznati stát, neboť jsou podstatně rozlišná jak po stránce hospodářské, tak i národnostní.

Poláci, jako výborní hostitelé, postarali se o to, aby do obou výše označených období manévru vložena byla i zajímavá návštěva Zakopaného, kde ukázali nám malé cvičení horské roty a dále vedli nás do Katovic, důležitého to střediště průmyslového, které — žel — leží tak blízko hranic.

Manévry, jak jsem již podotkl, rozděleny byly na dvě části:

a) manévry jezdecké od 11.—13. srpna na Volyňi v okolí Radziwillova a Brodů;

b) manévry pěchoty od 18.—19. srpna v Pomořansku v okolí Toruň-Kovalevo. Po těchto provedena byla střelba na ostro na polygoně jižně Toruň.

Účel manévru se stanoviska vojenského byl:

a) přesvědčiti se o spolupráci jednotlivých zbraní;

b) konstatovati stupeň vyspělosti zbraní a služeb;

c) posouditi práci štábu.

Jak sám ministr wojenství, generál div. Sikorski, v jedné ze svých řečí na to poukázal, měly tyto manévry za účel i přerevidovati onu práci, kterou armáda polská za dobu svého mírového vývoje vykonala jak s hlediska organizačního, tak i výcvikového. Byla to prvá zkouška před očima zastoupené ciziny, při které Poláci plně obstáli a která přinesla mnohou dobrou zkušenost a dala podklad k další zdokonalovací práci při stavbě národní polské armády.

Charakteristikou obou fází manévru bylo provádění z a d r ž o v a c í h o boje. Vzhledem k délce polských hranic a k možnému kon-

fliktu na západě i východě, bude jistě boj tento míti na počátku budoucí války pro Polsko nemalý význam, neboť mu musí dovoliti, pokud možno, nerušené soustředění vojsk.

Dříve, než vypíši předmět manévřů vlastních, dovolím si uvést několik slov o povšechné organizaci polské armády.

II.

Organisace polské armády.

Republika polská více jak dvakrát tak velká jako náš stát a majíc dvakrát takový počet obyvatelstva, staví mírovou armádu více než dvojnásobnou, nežli je mírový početní stav armády naší. Při 27,160.000 obyvatelů Polsky čítá její mírová armáda 300.000 armády stálé a 30.000 pro pohraniční stráž. Tohoto počtu však z důvodů úsporných nebývá úplně dosaženo.

Roční kontingent je 165.000 (i pro pohraniční stráž). Služební doba je dvouletá, u jezdeckta a jízdního dělostřelectva 2 roky 1 měsíc, u námořnictva není dosud pevně ustanovena.

Doplňování armády děje se pravidelnými odvody a dobrovolci.

V čele armády stojí ministr vojenství, dnes generál div. Sikorski, s vlastním ministerstvem a generálním štábem, kterýžto jako samostatný úřad je ministroví přímo podřízen. Náčelníkem štábu je generál St. Haller.

Po stránce výcviku a mobilisačních příprav je armáda rozdělena v míru na pět armádních inspektorátů I.—V. V čele těchto úřadů stojí armádní inspektoři. Úřad jejich je v míru čistě orgánem inspekčním po stránce výše označené a je vybaven k tomu účelu jen nepatrným počtem důstojníků.

Celá oblast státu rozdělena je na deset velitelství s borových obvodů (I-X), které v míru jsou pro tu kterou oblast nejvyšším administrativním představitelem, jemuž jsou podřízeny všechny vojenské jednotky a ústavy v tomto území dislokované.

Pokud se počtu vyšších jednotek týče, uvádím toto:

a) Celkový počet pěších divisí je 30 (z nich dvě horské), každá o třech pěších plucích s 1 plukem polního a 1 oddílem hrubého dělostřelectva. Organisace dělostřelectva divisního není v důsledku nedostatku materiálu dosud úplná. Vzhledem k neúplnému počtu baterií a počtům pěších pluků s normálním nebo zvýšeným stavem možno označiti jen přibližně číslo početního stavu jedné cvičné divise; toto činí 235 důstojníků a 6.600 poddůstojníků a mužů.

Jinak organisace pěší divise odpovídá přibližně divisím naším.

b) Jezdeckto organisováno je ve 4 jezdeckých divisích a v 5 samostatných jezdeckých brigádách. Divise mají po 3 brigádách, každá po 2 plucích; samostatné brigády mají po třech jezdeckých plucích kromě 5. brigády, která má 4 pluky. Jezdecká divise má 2 oddíly jízdního dělostřelectva, samostatná brigáda jeden.

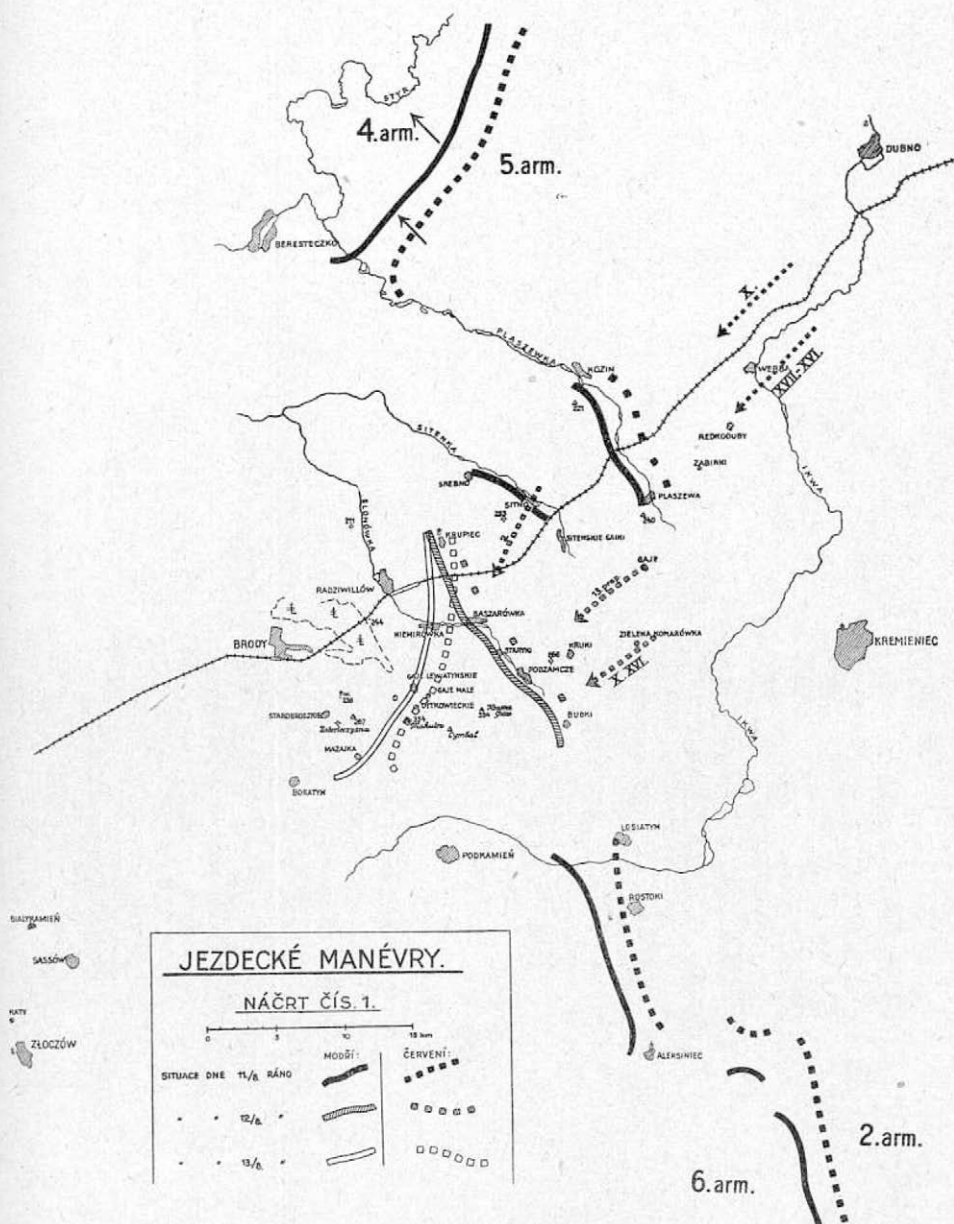
Organisace jednotlivých zbraní ve velmi zběžném přehledu vypadá as takto:

Pěší vojsko je seskupeno v 84 pěších a v 6ti horských plucích (tak zv. střelců podhalanských).

Pluk má 3 prapory se ženijní a spojovací četou, prapor 3 pěší a jednu kulometnou rotu o osmi těžkých kulometech. Počet lehkých kulometů na pěší rotu (6—9) a právě zmíněný počet kulometů těžkých není však ještě dosažen.

Vzor kulometů dosud není stanoven: užíván jest kulomet „Schwarzlose“ i „Maxim“.

Co se konečného vzoru lehkého kulometu týká, tu ukázal při zkouškách nejlepší výsledky typ „Browning“, který byl i u nás svého času přezkušován s dobrým výsledkem. Jeho zavedení v polské armádě je pravděpodobné.

Vzor pušky: krátká Mauserova vlastní výroby v Radomi.
 Počty pluků jsou 56 důstojníků a to buď 1411 mužů při normálních počtech, nebo 1776 při počtech zvýšených.

Jezdecktvo má úhrnem 40 pluků, z nichž 3 pluky „chevaule-gérů“, 27 hulánů a 10 „jízdních střelců“. Organisačního nebo výzbrojního rozdílu mezi těmito však není.

Pluk má kromě spojovací čety u velitelství pluku 4 eskadrony normální a jednu kulometnou o 12 kulometech. (Počet těchto, jakož i čtyř předvídaných lehkých kulometů na eskadronu, není rovněž všude úplně dosažen.) Koní pro jeden jezdecký pluk je 865.

Vzor kulometu není rovněž dosud ustálen.

Dělostřelectvo odpovídá z části organisaci pěších a jezdeckých divisí, samostatných brigád a jejich počtu:

lehké dělostřelectvo dělí se na:	30 pluků po 3 oddílech
horské „	má: 2 pluky po 2 oddílech
jízdní „	má: 13 samostatných oddílech.
hrubé „	má: 10 pluků po 3 oddílech

(rozděleny jsou po divisích).

Těžké dělostřelectvo, které prozatím má jen jeden pluk o 1 oddílu, dále dělostřelectvo protiletadlové a pevnostní se ještě organisují.

Materiál dělostřelecký je prozatím různý a — pokud jsem mohl zjistiti — užívají se tyto vzory: Houfnice 10 cm Škodovy, kanon 75 mm franc., ruský 3“, dále hrubý franc. 155 mm, 105 mm německý, 48“ ruský, horská 10 cm houfnice „Škodova“.

Protiletadlový materiál dělostřelecký je původu francouzského. Letectvo organisováno je v pěti plucích.

Zenijní vojsko má 10 pluků po 3 praporech.

Telegrafní vojsko seskupeno je ve 2 plucích po 5 praporech, a v 1 pluku radiotelegrafním, skládajícím se ze 2 praporů.

Železniční vojsko má 2 pluky po 3 praporech.

Automobilní vojsko a vozatajstvo mají každé po 10 automobilních nebo vozatajských oddílech po jednom na každé velitelství sborových obvodů.

Služby jsou ve stadiu organisace.

Zhruba naznačená organisace není však všude ve všech podrobnostech dosažena a na jejím uskutečnění se v některých zbraních stále ještě pracuje.

III.

Manévry jezdecké

(viz náčrt č. 1).

Manévry řízeny byly inspektorem jezdecktva armádním generálem Rozwadowskim; náčelníkem jeho štábu byl plukovník gen. štábu Anders.

Námět manévrů byl asi tento:

Červení:

Strana červených skládající se ze dvou armád (5. armáda severní a 2. armáda jižní) je v boji se stranou modrých, která čelí rovněž dvěma armádami (4. armáda severní a 6. armáda jižní) v kraji Dubno - Kremieniec.

Dne 10. srpna v důsledku silného náporu červených se podařilo prolomiti frontu modrých v okolí Dubna, a tito severní svou armádou (4.) jsou nuceni stáhnouti se na řeku Styr, čímž odhalena úplně trať Dubno - Brody. Červení 5. svou armádou pronásledují ustupujícího protivníka.

Po ústupu 4. armády byla i 6. armáda přinucena opustiti posice v Kremience, ale její levé křídlo (10. divise) klade tuhý odpor na

linii Str. Aleksiniec-Rostoki-Losiatyn. Na zbývající části fronty 6. armáda odporuje útokům 2. armády červených.

Vzniklého proryvu ve frontě modrých miní využití červení a dají k tomu účelu k dispozici veliteli 2. armády skupinu jezdeckva (její válečné složení viz dále) za vedení generála Rómmela.

Úkol této skupiny je:

a) z m o c n ě t ě s e B r o d ů, které mají sloužiti za základnu pro další operace v tyl 6. armády;

b) podle situace znepokojovati nepřitele buď ve směru Zloczów nebo Krasne a

c) dovolí-li to okolnosti, působiti vedle toho i do tylu 6. armády modrých.

Modří:

Za výše označeného stavu na j. v. frontě modrých rozhodne se velitelství této fronty takto:

Vyřazením některých jednotek vzniklá záloha bude soustředěna za levým křídlem 6. armády v okolí K r a s n e - K a t y - Z l o c z ó w, aby pak jako nová operační skupina podnikla protiútok na jižní křídlo 5. armády červených.

Aby soustředění této nové skupiny mohlo býti prováděno nerušeně, zasadilo velitelství j. v. fronty modrých 6. jezdeckou brigádu.

Tato brigáda, byvši stažena v noci z 9.—10. srpna z fronty 6. armády do okolí Sassów—Biały Kamień, dostala ráno 10. rozkaz přesunouti se ihned do okolí Radziwillowa s úkolem:

1. Vysunouti některé části jak nejdále možno k řece I k w ě, aby tak byl získán čas k zadržení postupu protivníkovy jmenovitě podél železnice Dubno-Brody.

2. Držeti stůj co stůj Brody, aby mohlo býti kryto soustřeďování se nové útočné skupiny.

Velitel této nové útočné skupiny bude v Brodech 11. srpna; tímto dnem i 6. jezdecká brigáda přechází pod jeho velení. Pravděpodobně 13. srpna činnost 6. jezdecké brigády bude moci býti již podpořena větší pěší jednotkou a dělostřelectvem.

3. Zajistiti spojení mezi 4. a 6. armádou směrem Beresteczko a Podkamień.

*

Operace jezdecké skupiny generála Rómmela (červení) a právě zmíněné 6. jezdecké brigády (modří) byly předmětem manévru na Volyni.

Jelikož zmíněné jednotky modrých i červených následkem posil daných jim k dispozici neodpovídají organisaci vpředu načrtnutých velkých jednotek, označím níže válečné složení (viz přílohu čís. 1) jednotek obou stran, přicházejících v úvahu při provádění manévru.

Předem dovolím si upozorniti, že níže uvedený přehled operací postrádá mnohých nutných podrobností, které však vzhledem k tomu, že informováni jsme byli jen ústně a to velmi stručně, nemohl jsem získati.

Situace dne 11. srpna:

Modří:

Vzhledem k úkolu na ně vloženému obsadila strana modrých jedním plukem jezdeckva a oddíly krytu hranic řeku Plaszewku v úseku Kozin-Plaszewa.

Červení:

Postup ve dvou proudech (na severu 10., na jihu 17. a 16. brigáda).

Velitel červených, aby vyplnil úkol na něho kladený, rozhodl se manévrovatí levou kolonou tak, aby posice

Při tom vyslány daleké přezvědné oddíly ve směru přibližujícího se nepřítele.

Prapor střelců obsadil posice na říčce Sitence v úseku Srebno-Sitno.

Zbytek vojsk, asi 2 pluky jezdeckta a 2 čty obrněných aut, umístěn co záloha v obvodu Sitenskie Gaiki.

modrých na řece Plaszewce obchvátí od jihu, t. j. na pravém křídle modrých v horním toku řeky Plaszewky.

Začáteční celkovou situaci dne 11. srpna po zapuzení přezvědých oddílů u Werby viz v náčrtu čís. 1.

Prvé setkání obou stran stalo se asi v 8.25 hodin, kdy vzdálené přezvědy modrých, posunuté ve směru Werba, se střetly blíže tohoto místa s červenými. Dalším vývojem došlo k dotyku obou stran na řece Plaszewce, kde odpor modrých přinutí červené k rozvinutí sil a tudíž k částečnému zdržení, což je úkolem strany modré. Plaszewku nelze přejíti, a proto červení se odhodlají posunouti celou sestavu více k jihu. 10. brigáda překročí tudíž železniční trať Dubno-Brody v okolí Redkodubů a posunuje se ve směru na Zabirky, Plaszewa, zatím co 17. a 16. brigáda se snaží obchvátiti pravé křídlo protivníkovu.

Kolem 14. hodiny kombinovaný manévr červených, jak pěší tak i koňmo, proti pravému křídlu modrých si vynutí, že modří ustoupí z těchto posic na Plaszewce a stáhnou se na j. z.

Modří, aby ústup usnadnili, užili pancéřových aut a stříleli na postupující jezdectvo červených letectvem.

Situace dne 12. srpna:

Modří:

Strana modrá, opustivši posice na říčce Plaszewce, ustoupila na linii Krupiec — Baszarowka — Podzamcze — Budki.

Obsazení:

- a) Krupiec—Baszarowka prapor střelců;
- b) Baszarowka—Podzamcze prapor kulometný a 2. eskadrona krytu hranic;
- c) Podzamcze—Budki 22. a 6. pluk jezdecký.

Za 6. jezdeckým plukem byla záloha modrých, t. j. jeden jezdecký pluk (9.) a obrněná auta.

Červení:

Nově zasazená 2. brigáda na pravé křídlo celé sestavy, operuje směrem Sitno—Baszarowka.

X. a XVI. brigáda vyšly z oblasti Komarowky Zielony a postupují směrem j.-z. proti úseku modrých, drženému 22. a 6. plukem jezdeckým.

XVII. brigáda, která včerejšího dne po bojích u Plaszewy utrpěla ztráty, tvoří dnes zálohu za levým křídlem červených.

Mimo to prapor střelců, daný k dispozici červených, postupuje v týlu z oblasti Gaje ve směru Kruki.

Situace ráno dne 12. zde vypsána jeví se v náčrtu čís. 1.

Dotyk obou stran zahájen asi kolem 10. hodiny předsunutými hlídkami. Červení zasadili i prapor střelců, a po malém boji podařilo se částem 2. brigády překročiti Slonówku jižně Baszarowky. Po 12. hodině zmocnil se prapor střelců Podzamcze a části X. brigády, prolomivše frontu, pokusily se o útok na „Krasnou Guru“; tento pokus však byl odražen.

Po novém obchvatném pokusu na pravé křídlo modrých stáhnou se tito ke sklonku dne na novou posici táhnoucí se na Krupiec, Niemirówka, Prokazy, Buczyzna (koty 257 a 293 severně Prokazů jsou v rukou modrých).

Velitelství červených přebírá velitel 5. pěší divise a nařizuje jako nejzazší možnou linií ústupu v případě nutnosti: východní okraj lesa západně Brodů, Zaterleczyzna, Boratyn.

Situace dne 13. srpna:

Modří:

Modří jsou nuceni stáhnouti se v noci na linii: Radziwillów—Niemirowka—Gaje Lewiatyńskie—Dytkowice—Zaterleczyna—Mazajka.

Zasazena do boje 5. pěší divise (pluky o 2 praporech).

Velitelství modrých, aby dostalo původnímu úkolu, odhodlá se provést protiútok na levé křídlo červených a k tomu účelu užilo 5. divise.

Rozkaz k tomuto protiútku, asi zněl:

1. Proveden bude útok ve směru Makutra, Cimbál, Krasna Gura.

2. Útok provede 5. divise za podpory dělostřelectva.

Palbou bude podporovati útok i prapor kulometný.

3. Útok proveden bude dvěma útočnými skupinami o 7.30 hod. po krátké dělostřelecké přípravě.

1. skupina: 2 prapory pěšího vojska umístěné u koty 267 a 1 oddíl dělostřelectva.

2. skupina: 2 prapory pěšího vojska u Mazajky a 1 oddíl dělostřelectva.

Jako záloha supponován je jeden prapor j.-z. Mazajky.*

Hlavní nápor ve směru pravého pluku. Útočná vozba za levým plukem.

Červení:

Červení stojí ráno 13. na frontě: Batkow—Male Gaje—Makutra—Suchowola.

Červení mají za úkol: Jelikož bylo zjištěno, že nepřítel čelí většími silami, zjistěte mohutnost těchto sil; za tím účelem proveďte útok na střed sestavy modrých.

Proto fronta červených rozdělena je na 2 úseky:

a) útočný (severní): XVII. a 2. brigáda,
b) obranný (jižní): XVI. brigáda a prapor střelců.

Rozhraní obou úseků jsou Male Gaje pro úsek jižní.

Vlastní útok s úkolem původním (zmocnití se Brodů) proveden bude až následujícího dne.

ad a) Má dva podúseky:

— severní: 3 pluky jezdeckva a 2 baterie (2. brig.);

— — jižní: 2 pluky jezdeckva (XVII. brigáda).

Cíl útoku:

1. kóta 238 Fw (s.-v. Starobrodzkie),

2. pronásledování směrem na Brody.

Cíl obrany: držeti Makutru.

Dělostřelectvo všechno je koncentrováno u Makutry a dělí se na dvě skupiny:

a) podpora úseku útočného,

b) podpora úseku obranného.

Záloha: X. brigáda v okolí Podzamcze.

Útok 5. divise za pomoci tanků se zdařil a asi kolem 10. hodiny Makutra byla vzata.

Mezi tím marně pokoušela se útočná skupina červených prorazit střed sestavy modrých.

Dobytím Makutry a dalším postupem útočné skupiny modrých odhalí se poněkud její levý bok a tu chce velitel červených využít situace a odhalený bok útočné skupiny modrých má být atakován zálohou červených (X. brigáda) ve směru Saryki—267—Gaje Male.

Protiútok ten nebyl proveden a cvičení bylo ukončeno.

Modří dosáhli úkolu jim uloženého, zadrželi nápor červených a umožnili soustředění vlastního vojska v okolí Brodů.

*

Prvá myšlenka, která se může vybavit při posuzování organizace polské armády, je snad ta, že mírové polské jezdeckvo v poměru k jiným zbraním zdá se být příliš silné. (V poměru k nám více než čtyřikrát tak velké.) Přitom pomímám otázku finanční, t. j. značný náklad, jehož vyžaduje udržování tak silného mírového jezdeckva.

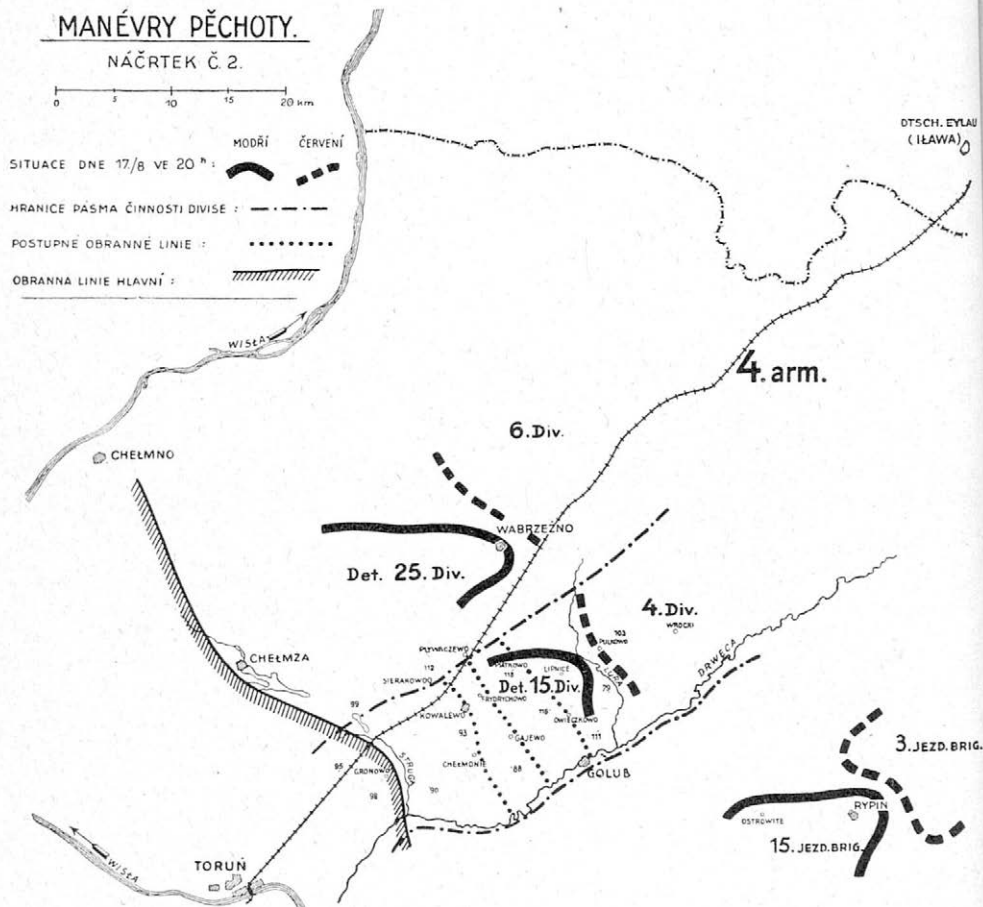
Poláci však dovozují nutnost silného jezdeckva situací, kterou jmenovitě na východě diktuje jim terén a délka hranic.

Jednu z těchto příčin, totiž písčité a únavný terén se špatnými a nedostatečnými cestami, předvedl nám letošní manévry.

*) 5. divise měla jen 2 pěší pluky (viz Přílohu čís. 1).

Pokud se užití polského jezdeckta týče, tu je charakteristické pro ně to, že není pokládáno jen za pěchotu posazenou na koně.

Tato doktrina byla snad při manévrech v některých okamžicích až příliš aplikována. Bylo někdy viděti oddíly jezdeckta, které útočily v sedle na protivníka v posici, málo dbající jeho palby. Jinde opět nebylo po mém názoru snad dosti opatrné, když opěšalé jezdeckto, rozvinuté v bojové linii a postupující, bylo poměrně blízko sledováno oddíly vlastních koní, čímž skýtán byl značný cíl palbě protivníkově.

Manévr sám, jsa vlastně bojem o křídla, rozšiřoval postupně a dosti značně frontu, takže vznikál někdy dojem, že střed bojové sestavy je jen velmi slabě obsazen, ať již v obraně nebo v útoku.

Jinak manévrovací schopnost jezdeckta byla dokonalá, svědčící o dobrém, opravdovou prací prodechnutém duchu jak důstojníků, tak i mužstva.

Jediné naskytá se zde otázka: Bylo by jezdeckto, využitě po dobu 3—5 dnů tak silně a úplně v boji, schopno dalších operací vzhledem

ke stavu, v jakém by se ocitl koňský materiál, který by se neskládal jen z koní aktivních?

Součinnost letectva a jezdeckta, která byla částečně předváděna, potřebuje důkladného studia a praxe. Dále okamžitá obrana jezdeckta palbou proti letadlům není dostatečně zajištěna a za manévru byl dobře demonstrován tento velký nedostatek.

Zvláštní vyspělost, pohotovost a dobrou manévrovací schopnost prokázalo letectvo, které za vedení generála Zagurského předvedlo se jako jedna z nejlepších polských zbraní.

Dělostřelectvo pracovalo — až na některé malé nedostatky — dobře, ale jeho skutečná pohotovost trpěla by prozatím

MANÉVRY PĚCHOTY.

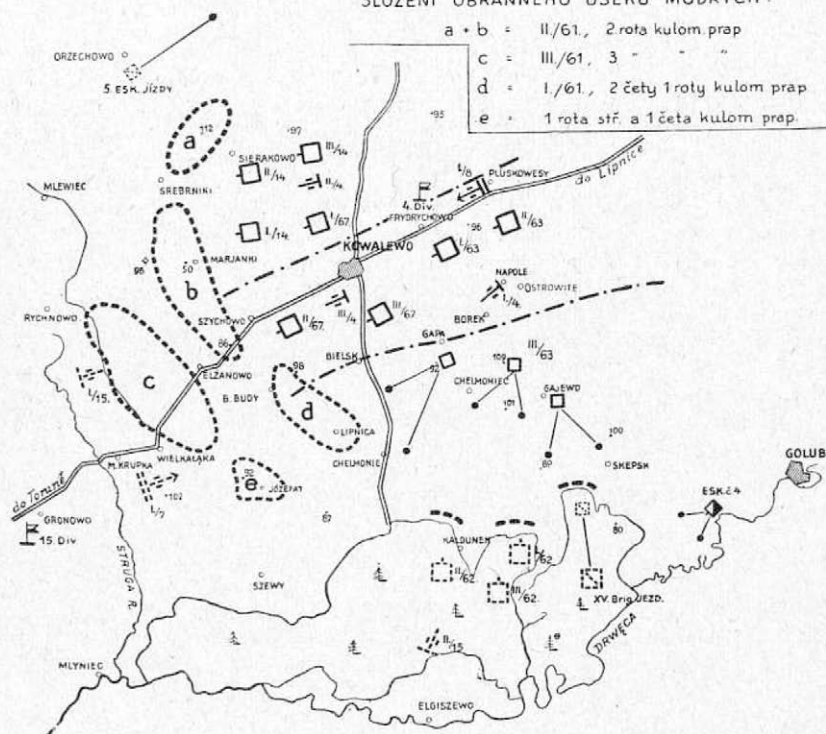
NÁČRTEK Č. 3.

SITUACE DNE 19/8 V 6^h15

SLOŽENÍ OBRANNÉHO ÚSEKU MODŘÍCH:

- a + b = II/61, 2 rota kulom prap
- c = III/61, 3 " "
- d = I/61, 2 čety 1 roty kulom prap
- e = 1 rota stř a 1 četa kulom prap.

značnou růzností materiálu, kterým v přítomné době je vybaveno. Jinak, jsou řízeny pevnou rukou inspektora dělostřelectva generála J. Hallera, učinilo již značné pokroky.

Služby posuzovati nemíním, jelikož nebylo mi možno se přesvědčiti o jejich činnosti.

V podrobnostech možno poukázati na tyto věci:

a) Zajímavý je způsob transportu těžkých kulometů na lehkých čtyřkolkách, zvaných „taczanki“, které jsou taženy třemi koňmi

(trojka). Konstrukce dovoluje i střelbu kulometu z vozu a přesun může se díti v každém ruchu jízdy, tedy i v evalu.

b) Pancéřová auta se dosud zkoušejí. Z celého počtu pancéřových aut, která se účastnila manévru, byla jen dvě vozidla pancéřovaná, ostatní opatřeny byly jen maskováním.

Pancéře, až bude vyzkoušen a stanoven typ, mohou dodati vlastní polské továrny v Radomě a Ostrovičích.

c) Polské jezdeckto zavádí nový vzor sedel pro polní službu. Jsou to sedla bývalého vzoru ruských dělostřeleckých neb amerických jezdců bez příkrývek. Výhoda spočívá v rychlém sedlání, nevýhoda je ta, že kuň postrádá příkrývky k ukrytí při oddechu po odsedlání.

IV.

Manévry pěchoty.

(Viz náčrt č. 2 a 3.)

Ředitelem manévru byl armádní inspektor divisní generál L. Skierski.

Námět cvičení byl tento:

Červení:

Strana červených 4. svou armádou, která vyšla z okolí Hava (Dtsch. Eylau), má za úkol zmocniti se důležitého bodu a středistě komunikací, Toruň s předmostím, a zajistiti tak přechod přes Vislu k dalším operacím.

Armáda ta pohybuje se mezi řekami Vislou a Drwęcou se dvěma divisemi, 6. divisí na severu a 4. divisí na jihu, při čemž 3. jezdecká brigáda operuje jižně řeky Drwęcy.

Předvojí obou divisí dosáhla armáda dne 17. srpna večer čáry říčka Lura, Wabrzežno a je v dotyku s předními částmi vojsk protivníkových.

Modří:

Skupina „Toruň“ obdržela od 1. armády rozkaz, chrániti a udržeti přechody přes Vislu v oblasti Toruň, aby tak byla umožněna pozdější operace směrem severovýchodním.

Skupina ta však dosud není úplně soustředěna a proto prozatím vysunula k východu dva oddíly (detachementy) a to: část 25. pěší divise do okolí Wabrzežna, část 15. pěší divise do okolí Lipnice.

S největším urychlením pracuje se na vybudování obranné linie Struga—Chelmža.

Jižně Drwęcy v okolí Ostrowite operuje oddíl modrých sestavený z různých zbraní, v němž jest také 15. brigáda jezdeckta.

Předmětem manévru bylo sledovati operace 4. pěší divise červených a oddílu 15. divise modrých.

Seskupení těchto jednotek obou stran bylo toto:

Červení:

Ve výše označené situaci obdrží velitel 4. pěší divise červených dne 17./8. večer od armády rozkaz pokračovati v postupu na Toruň a zmocniti se čáry Struga—Chelmža dříve, než tato bude opevněna. Za tím účelem bude 4. pěší divise postupovati v úseku vyznačeném v náčrtku č. 2. a zmocní se dne 18./8. Kowalewa a dne 19./8. dosáhne linie Struga—Chelmža. Současně postupuje za obdobných okolností 6. pěší divise a 3. jezdecká brigáda, jež má chrániti levý bok 4. pěší divise na řece Drwęce.

Velitel 4. divise za svítání dne 18./8. vyrazí s divisí ve dvou proudech v přibližovacím pochodu a jeho úmysl je:

- a) zapuditi části protivníka na Luře obchvatem ze severu;
- b) zmocniti se kopcovitého území Owieczkowo—Piatkowo;
- c) podniknouti útok na Kowalewo.

Modří:

Dne 17./8. večer dostane velitel 15. pěší divise, který je u detachmentu své divise v Piatkoku, rozkaz:

1. Zdržovati svým detachementem nástup nepřítelův ve dnech 18., 19. a 20. srpna a zameziti, aby na hlavní obrannou linii Struga—Chelmża byl podniknut útok před 21. srpnem.

2. Postupné obranné linie detachmentu 15. divise jsou čáry:

- a) Owieczkowo—Piatkovo,
- b) Gajewo—Frydrychovo Plywaczewo,
- c) Chelmonie—Kowalewo—Sierakowo.

Hranice pásma detachmentu označena je v náčrtu. (Přibližně je asi táž pro obě strany.)

3. Detachment sousední 25. divise má za úkol zadržovati nepřitele asi za stejných okolností.

4. 15. brigáda jezdecká má za úkol krýti na jih od řeky Drwęcy pravý (jižní) bok detachmentu.

První den manévru byl pro nás 18./8. ráno, kdy jsme měli příležitost shlédnouti nápor červených na prvou obrannou linii modrých u Piatkova.

Zřejmě přesila strany červené a dobré manévrování přinutilo modré, aby opustili prvou obrannou linii; boj postupoval celý den tak příznivě pro červené, že situace obou stran dne 19./8. ráno objevila se jak vyznačuje v náčrte k čís. 3.

Velitelství modrých dostalo se tím do situace velmi nebezpečné. Má splniti úkol na něho kladený, t. j. zadržeti nepřitele až do 21., kdy dobudována bude krycí posice s. v. Toruně, při čemž má před sebou plné dva dny obranného boje proti protivníkovi značně silnějšímu. Situaci ztěžuje ještě to, že nezbývá mu již než terén v hloubce 4—5 km, ve kterém se může brániti. Proto odhodlá se velitelství modrých dáti veliteli 15. divise posily, kterými má býti podniknut protiútok na levé křídlo červených, aby byl získán čas k vykonání původního úkolu.

Tyto posily — které směřovány jsou tak, že dne 18./8. k večeru jsou v operačním pásmu 15. divise, — jsou: 15. jezdecká brigáda (bez 1. pluku), 1 baterie jízdního děl., 62. pěší pluk, 2 čety pancéřových aut, I./7. oddíl hrubého dělostřelectva a 1 letka.

Za účelem srovnání práce polských štábů s našimi při sestavování rozkazů uvedu v překladu rozkazy obou stran pro den 19./8. Tím konečná fáse manévru pěchoty bude předvedena poněkud podrobněji, což nebylo mi možné dosud ukázati na žádném z uvedených příkladů.

Velitelství 15. pěší divise.

Čís. 75/III. taj.

Modrá strana.

M. V. 18./8. 1925 - 20 h.

Operační rozkaz pro 19./8.

(Protiútok.)

Mapa v měřítku 1 : 100.000 (Golub—Toruň).

I. Situace:

a) vlastní:

Detachment 15. pěší divise bylo nuceno stáhnouti se na čáru:

Chelmonie—Lipnica—Bielskie Budy—kota 86—Marjanki—Srebrniki—kota 112, kde klade protivníku odpor.

Velitel operační skupiny „Toruń“, dal mi k dispozici 15. jezdeckou brigádu a 62. pěší pluk.

Kromě toho dostávám jednu baterii 1/7 hrubého dělostřeleckého pluku.

b) nepříteli:

Červení útočí na celé frontě s hlavním úsilím na pravém svém křídle.

II. Úkol 15. pěší divise.

Podniknouti protiútok na levé křídlo nepřítel z lesů severně od řeky Drwęcy, v hlavním směru Kaldunek—Chelmoniec.

III. Myšlenka manévru.

Držeti se pevně v úseku 61. pěšího pluku a kulometného praporu č. 3, při čemž podniknouti protiútok se všemi zbývajícími vojsky 15. divise hlavním směrem Kaldunek—Chelmoniec.

Protiútok provést ve dvou etapách.

1. etapa: Gajevo—Chelmoniec,

2. etapa: Záp. Ostrowite—Borek.

— Krýti protiútok a podpořiti jej obchvatným manévrem 15. jezdecké brigády směrem Skepsk—Vých. Ostrowite.

— Využití dále úspěchu zmocněním se dělostřeleckých posic v okolí Pluskowesy—Kowalewo.

IV. Provedení:

1. Úsek obranný:

Velitelem je generál velitel div. pěchoty 15. pěší divise (plukovník Grabowski).

Složení: 61. pěší pluk, kulometný prapor č. 3, eskadrona 1/15 pluku jezdeckta, 1/15 ženijní rota (bez jedné čety).

Přímá podpora: I/15 oddíl lehkého dělostřelectva.

2. Úsek protiútoku:

A. Hlavní část: velitel, plukovník velitel 62. pěšího pluku.

Složení: 62. pěší pluk, 1 četa ženijní.

Přímá podpora: II/15 oddíl lehkého dělostřelectva.

Úkol:

a) Útočiti překvapením v hlavním směru Chelmoniec—Borek s hlavním úsilím na ose Franksztyn, 101, 109.

1. cíl — Gajevo—Chelmoniec.

2. cíl — Borek—Gapa—Bielsk.

b) Vniknouti eventuálně až do dělostřeleckých posic v okolí Frydrichovo, Kowalewo.

Výchozí základna: Severní okraj lesa Kaldunek.

B. Úkol krytu, protiútoku a obchvat. Velitelem je velitel 15. jezdecké brigády.

Složení: 15. jezdecká brigáda (bez jednoho pluku), I/11 oddíl jízdního dělostřelectva (bez 1 baterie).

Úkol: Zaujmouti výchozí základnu v lese Skepsk a zahájití útok v témž okamžiku jako hlavní útok, a to směrem Skepsk—Vých. Ostrowite—Pluskowesy. Krýti hlavní útok prováděný 62. pěším plukem, opěšalým oddílem postupujícím směrem L. Skepsk—Gajevo.

Hranice mezi 62. pěším plukem a 15. jezdeckou brigádou: Fw (2 km vých. Kaldunek, kota 89 (62. pěší pluk) — D. Gajevo (15. jezdecká brigáda) — Napole (62. pěší pluk) — D. Frydrychovo (62. pěší pluk).

c) Všeobecná ustanovení: Protiútoku bude předcházeti dělostřelecká příprava trvající 10'.

Protiútok začne v hodinu $H = 7$ h. dne 19./8.

V. Ostatní zbraně:

1. Dělostřelectvo:

Oddíl I/15 polního dělostřelectva v okolí Rychnowo, podpora obranné skupiny.

Oddíl II/15 polního dělostřelectva v okolí Kaldunek podporuje 62. pěší pluk v protiútku.

Oddíl I/7 hrubého dělostřelectva okolí Wielkałaka společná činnost.

Velitel divisního dělostřelectva zajistí činnost celého divisního dělostřelectva jak v útočném, tak v obranném úseku.

Po dobu přípravy soustředění palbu na živé cíle a pozorovatelný protivníkovi v okolí Chelmoniec—Gapa—Chelmoniec—Gajevo.

2. Jezdecktvo:

15. jezdecká brigáda podniká akci samostatnou (protiútok a kryt). Eskadrona 15. pluku (divisní eskadrona) je u skupiny obranné.

3. Ženie:

Rota 1/15 (bez jedné čety) v obranném úseku.

1 četa ženijní s 62. pěším plukem.

4. Letectvo:

Letka obstará za svítání dne 19./8:

a) přezvědy jmenovitě v terénu protiútku; zvláště pak nutno obrátiti pozornost na pohyby záloh protivníkových v obvodu Pluskowesy—Kowalewo—Chelmoniec a na sestavu nepřítelovu proti směru vlastního protiútku;

b) pracovati ve prospěch dělostřelectva;

c) zajistiti spojení mezi pěchotou v protiútku a obrannou skupinou, jakož i mezi 15. jezdeckou brigádou a velitelstvím.

VI. Spojení:

a) taktické:

s 25. pěší divisí — beze změny (zajišťuje velitel obranného úseku);

mezi obrannou a útočnou skupinou obstará zajištění 62. pěší pluk; mezi 62. pěším plukem a 15. jezdeckou brigádou péčí 15. jezdecké brigády.

Spojení taktické s 1. armádou zajištěno bude péčí generála velitele 15. jezdecké brigády.

b) Osa spojení divise:

Wielkałaka—Grenowo—Toruň.

c) Shromaždiště zpráv: Wielkałaka—Kaldunek a potom Kowalewo.

d) Zpravodajský orgán:

Letoun pro pěchotu po dobu protiútku je v činnosti, aby sledoval dosažení jednotlivých cílů pěchotou.

e) Kapitán Kolasinski u 61. pěšího pluku pro potřeby velitele div. pěchoty ve 3 hod., kpt. Sawiski u generála velitele 15. jezdecké brigády ve 3 hod.

f) Zprávy, které musí býti dodány podřízenými jednotkami:

a) Signalisováním terči pro označování linie:

dosáhne-li se jednotlivých cílů;

zastaví-li se postup;

na žádost letectva.

b) Hlášením:

prvé ihned po vyrazení k protiútku a

další postupně, jakmile se obsadí každý cíl anebo dojde-li k zastávce.

VII. M. V.

Hlavní stan divise — Gronowo.

Předsunutě stanoviště velitele divise — Gajówka;

velitelství divisiního dělostřelectva — Gajówka;

„ divise pěchoty, východní okraj — Wielkałaka;

„ 62. pluku s. v. okraj lesa Kaldunek;

„ 15. jezdecké brigády kóta 80.

Generál brigádník Thommel,
velitel 15. pěší divise.

Doručiti:

Velitelství 4. pěší divise.

Čís. 80/III. taj.

Strana červených.

M. V. dne 18./8. ve 22 hod.

Operační rozkaz.

pro 19./8.

(Útok divise.)

Mapa 1 : 100.000 Golub - Toruň.

I. Situace vlastní:

Na frontě 4.—6. pěší divise a 3. jezdecké brigády jsou naše vojska v dotyku s nepřítelem. Linie naše jsou vzdáleny průměrně asi 500 m od nepřítele.

Podrobnou situaci 4. divise viz náčrtek.

II. Situace nepřítele:

Předsunuté prvky 15. pěší divise modrých byly zatlačeny na čáru kóta 112, Srebrniki, Marjanki, kóta 86, Bielski Budy, Chelmonie.

III. Úkol 4. pěší divise:

Zmocnit se dne 19./8. posice na řece Struga Rychnowska.

IV. Úmysl velitele:

K využití úspěchu dnešního dne podniknouti zítra útok, který začne o 4. hod. 30, při čemž zajistiti se k jihu odloučenou částí.

V. Provedení:

Provedeny budou dva útoky:

A) Hlavní útok (severní) vedený velitelem div. pěchoty.

Složení: celý 14. pěší pluk, 1 prapor 67. pluku, ženijní rota (bez 1 čety).

Přímá podpora: II./4. oddíl lehkého dělostřelectva, 1 baterie III./4. oddílu lehkého dělostřelectva.

Hranice pásma: severní: severní hranice divise; jižní: Frydrychowo (mimo) N. Kowalewo-Wlk. Rychnowo-Gronowo D. (vše včetně).

Východní základna: čára zákopů jdoucích na západ od Sierakowa až na sever D. Szychowo.

Úkol: Zmocnit se postupně těchto cílů:

1. cíl: cesta Mlewiec-Wlk. Rychnowo;

2. cíl: řeka Struga Rychnowska. Když bude dosažen 2. cíl, využití úspěchu a proniknutí až k čáře D. Kamionka-Gronowsko D., kde organisovati obranu.

B) Vedlejší útok (jižní) vedený velitelem 67. pěšího pluku.

Složení: 67. pěší pluk (bez jednoho praporu).

Přímá podpora: III./4. oddíl lehkého dělostřeleckého pluku (bez jedné baterie).

Pásmo činnosti severní hranice (viz jižní hranici hlavního útoku);

jižní hranice Ostrowite-Gapa-Bielsk-Bielskie Budy-Wielka-
laka až k Brezinko D. (vše včetně).

Východí základna:

Přední čára zákopů jdoucí na západ od Szychowo D. až na východ Bielskie Budy.

Postupné cíle: 1. cesta Rychnowo—Wielkałaka—Jozefat, 2. řeka Struga Rychnowska.

Jakmile bude dosažen 2. cíl, využití úspěchu a proniknouti až na pásma výšin na j. z. Gronowa D. a vých. od Brzezinko D., kde organisovati obranu. Udržovati stále spojení s hlavním útokem.

C) Úsek obranný — ze velení velitele III./63. praporu.

Složení: III./63. prapor, 1 četa zdrav. roty, 1 četa ženijní od 63. pěšího pluku.

Přímá podpora: 1 baterie 1./4. lehkého dělostř. pluku.

Pásmo činnosti severní hranice: viz jižní hranice vedlejšího útoku;

již. hranice: řeka Drwęca.

Úkol:

1. Krýti jižní křídlo operací divise tím, že se obsadí výšiny 92 (jižně Gapy) — 109 a Gajewa až do té doby, kdy útok jižní dosáhne čáry Bielskie Budy—Elżanowo.

2. Pak bude prapor postupovati jako bočný voj ve směru Chelmoniec—Chelmonie—Szewy—Młyniec za podpory přidělené mu baterie, při čemž udržovati bude spojení s jednotkami vedlejšího útoku.

D) Odložené části:

Divisní eskadrona se svou četou těžkých kulometů za velení velitele eskadrony.

Postupuje směrem Golub—Sega—Młyniec s úkolem krýti levé, jižní křídlo divise a provést průzkum lesů na pravém břehu Drwęcy mezi Dobrzymem a Młyniecem. Udržovati spojení pomocí důstojnické hlídky s 3. jezdeckou brigádou a III./63. pěším praporem.

E) Záloha divise.

Za velení velitele 63. pěšího pluku.

Složení: 63. pěší pluk (bez jednoho praporu) (umístění viz v náčrtu).

Úkol: Býti pohotově, aby mohla přispěti buď k podpoře hlavního útoku, nebo čeliti proti všem event. útokům nepřítele, vycházejícího z lesa severně Elgiszewa.

Zálohy bude užito jen na rozkaz velitele divise.

VI. Dělostřelectvo:

A) Rozdělení:

1. Přímá podpora:

a) pro hlavní útok: II./4. oddíl lehkého dělostřeleckého pluku, 1. baterie III./4. lehkého děl. pluku (okolí Kowalewa);

b) pro útok vedlejší: III./4. oddíl lehkého dělostřeleckého pluku (bez 1. baterie) (okolí Kowalewa);

c) pro úsek obranný: 1. baterie I./4. lehkého dělostřeleckého pluku (okolí Frydrychowa).

2. Společná činnost:

I./4. oddíl lehkého dělostřeleckého pluku (bez 1. baterie), I./8. oddíl hrubého dělostřeleckého pluku v okolí Pluskowesy.

B) Úkol:

1. příprava útoku od 4—4 hod. 30;
2. po této soustředovací palba na postupné cíle pěchoty;
3. skupina společné činnosti spolupůsobí jak v dělostřelecké přípravě útoku, tak i v soustředovací palbě v úseku hlavního útoku; dále zajistí palbu proti nepřátelským bateriím.

C) Přemístění:

Jakmile bude dosaženo prvních cílů, nastane postupné přemístění dělostřelectva do oblastí Marjanki — D. Szychowo.

VII. Letectvo:

Letka pozorovací:

1. Přidělí po jednom letounu hlavnímu i vedlejšímu útoku, jako letouna doprovodného pěchoty (doprovodný letoun pěchoty).

Hlídka letecká vyslaná za svítání má za úkol vzítí fotografické snímky cílů útoku.

2. Za svítání provede průzkum lesů severně řeky Drwęcy mezi Dobrzynem a Młyniecem a dále oba břehy řeky Strugy Rychnowské mezi Młyniecem až ku Kamińka Jezero.

3. Bude pracovat podle rozkazů velitele divise dělostřelectva ve prospěch dělostřelectva.

4. Spojení s pěchotou pomocí raket a praporků.

5. Pomocný letecký terén beze změn.

VIII. Spojení:

Osa spojení: Kowalewo—Szychowo — D. Gronowo.

Předsunutě shromáždění zpráv: Sev. záp. východ z Kowalewa.

IX. M. V.

Velitel divise: — Frydrychowo. Jakmile dosažen bude 1. cíl: D. Szychowo, 2. cíl: Wielkałaka.

Velitel div. pěchoty — St. Kowalewo. Jakmile dosažen bude 1. cíl: kóta 96 záp. Marjanki, 2. cíl: zákopy blíže Strugy Rychnowské.

Velitel 67. pěšího pluku: výšiny severně Bielsku. Jakmile dosažen bude 1. cíl: Elżanowo; po dobytí 2. cíle M. Krupka.

Velitel 4. pěší divise brig. generál: Zarzycki.

Doručiti:

Podle dispozic modrých byl útok na levé křídlo červených zahájen a zdárně pokračoval.

Velitel červených dověděl se od letectva o této akci modrých, zasadil na ochranu ohroženého křídla jeden pěší prapor ze své zálohy (II./63) a proti pokusům modrého jezdeckva (15. brigáda) obchvátiti jeho levé křídlo, vyslal četou obrněných aut.

Aby záloha velitele divise nebyla tím dotčena, přesunut do ní I./67. polní prapor. Tím byla akce červených na pravém jejich křídle oslabena.

Přes všechny pokusy červených prorazití obranu protivníkovu podle dispozic operačního rozkazu pro den 19./8. modří se drží, a v této situaci manévry ukončen za předpokladu, že situace pro modrou stranu je příznivá a úkol, t. j. krýti práce na vybudování posic na řece Struga Rychnowská, prozatím splněn.

*

Tyto manévry byly charakteristickou ukázkou pro polskou pěchotu, byť i měřítko, ve kterém byly prováděny, nepřesahovalo dvě pěší divise.

Provedení těchto manévruů svědčilo o důkladné přípravě a bylo velmi dobré. Ač zařaděno bylo do vojenských těles poměrně značné procento záložníků, přece pracovala pěchota v boji velmi dobře.

Některé malé závady, jako příliš rychlé odpoutání se od nepřítele nebo ztráta spojení mezi dělostřelectvem a pěchotou při ústupu, jakou zaznamenal jsem u Piatkowa, jsou konečně zjevy náhodné, které nikterak celkovou souhru spojení i dobře vedenou službu rozhodčích nerušily.

Doktrina použití pěchoty je souhlasná s naší. Forma sestavování rozkazů operačních, které alespoň ve dvou uvedených exemplářích, zdají se býti snad místy až příliš podrobné, neliší se valně od našeho systému práce.

Pokud se užití kulometného praporu týče, tu měl bych tuto poznámku:

Tento prapor na zkoušku postavený, skládající se ze 3 rot těžkých kulometů a 1 roty střelců, byl v obraně — po mém názoru — velmi nevhodně užit a to tím, že byl rozdělen i po četách v celém úseku obrany. Bylo by bývalo jistě lépe, ponechat mu určitý úsek a nerozdělovati jej. Celkem možno říci, že ani někteří Poláci nesdílí účelnost a vhodnost této příliš těžké formace, kterou ani poměrně málo pohyblivá rota střelců příliš neoživí.

V prvotním námětu bylo vhodně pamatováno modrými na užití kouřových clon při ústupu za dne. Jistě opatření prozíravé, kterému dnes věnuje se v mnohých státech pečlivá pozornost.

Provedení tohoto užití clony, jak jsem viděl, nebylo však šťastné. Podle mého názoru užití clony má tehdy význam, jestliže jde o odpoutání se od protivníka. Ale jestliže ustupuje se za boje, tu skýtá se vlastními granáty a jich clonou úkryt postupujícímu nepříteli, kterého — do hloubky rozčleněné a dosud resistující — vlastní hnízda odporu nemohou tím náležitě udržeti v palbě.

Dělostřelectvo, které jsem mohl jen velmi málo pozorovati na Volyni, pracovalo zde velmi dobře, systematicky a kromě nahodilých případů jeho souhra s pěchotou byla dokonalá.

Letectvo nutno i zde obdivovati jako na Volyni.

Zdravotní stav vojsk na obou manévrech, podle zpráv vyššího zdravotního důstojníka, byl úplně uspokojivý a kromě jednoho smrtelného případu důstojníka letce, nebylo vážnějších nehod.

V.

Aby zpráva moje byla úplná, zmíním se jen několika slovy o posledním dnu cvičení v Polsku, t. j. o střelbě na ostro na polygoně jižně Toruně, kterého jsme se rovněž zúčastnili.

Námět byl jednoduchý. Útok divise s dvěma pluky v 1. linii na nepřítele, který se zachytil a organizoval částečně na výhodné domínující posici. Sledovali jsme útok pěšího pluku, který útočil dvěma prapory v 1. linii. Útočná fronta praporu byla 1 km. Útok podporován byl dvěma oddíly lehkého dělostřelectva jako dělostřelectva přímé podpory a jedním oddílem hrubého dělostřelectva jako společná činnost.

Plán užití dělostřelectva dopodrobna propracovaný předvídal po ukončení dělostřelecké přípravy určitá místa, na která byla řízena soustředovací palba.

Zde snad mohla by se vyskytnouti otázka, zdali soustředovací palba tak značně ku předu předvídaná, nebude konečně zbytečnou,

zdali protivník zatím míst oněch neopustil, což by se teprve zjistilo postupem útočící strany.

Ideální polygon v terénu vlnitém, značně rozmanitém, umožnil také, že předvedeno nám bylo cvičení bezvadné a velmi instruktivní jak pro souhru pěchoty a dělostřelectva, tak i zvláště pro pěchotu, která při určitých bezpečnostních opatřeních postupovala za ostrou dělostřeleckou palbou, sama užívajíc těžkých kulometů, které přestřelovaly vlastní střelecké řetězy.

*

Jako závěr svého stručného popisu celých manévru v Polsku mohl bych jen říci tolik, že to, co jsme viděli, předčilo naše očekávání. Chápu plně, že armádě polské se pracuje dobře a úspěšně, neboť je zahrnována zaslouženou úctou a láskou národa, který nejen že armády si váží, ale přináší i značné oběti k jejímu vybudování.

Doufám, že prvá naše vojenská návštěva v Polsku není poslední a že žádoucí úzké sblížení armády polské s naším vojskem je již jen otázkou velmi blízké budoucnosti.

*

Příloha čís. 1.

Manévry jezdectva na Volyni.

I.

Válečné složení operační skupiny č. 6 (modři).

- A. Velitelství skupiny se štábem.
- B. 1. — Velitelství 6. jezdecké brigády,
 - 2. — Štáb s velitelstvím dělostřelectva a spojovací služby s přednosty intendantů, zdravotnické a veterinářské služby.

Velitelé dělostřelecké a spojovací služby jsou současně veliteli dotýčených útvarů v rámci brigády.

 - 3. — 3 pluky jezdectva (9., 16. a 22. hulánský pluk).
 - 4. — 2 eskadrony krytu hranic.
 - 5. — 1 oddíl jízdního dělostřelectva (č. 6).
 - 6. — 3 čtyři obrněných aut č. 2, 8, 15.
 - 7. — Prapor střelců č. 15 (k dispozici dne 10./8. v 18 hod. Radziwillow).
 - 8. — Prapor kulometný (k dispozici dne 11./8. v 12 hod. Radziwillow).
 - 9. — 1 letka pozorovací č. 28 (k dispozici dne 11./8. v 0 hod. Zloczów).
 - 10. — rota telegrafní, radiotelegrafní, ženijní a zdravotnická č. 6 a skupina zásobovací č. 6.
- C. 1. — Velitelství 5. pěší divise (zasáhne v boj až 13./8.)
 - 2. — 2 pěší pluky (po 2 praporech).
 - 3. — 2 oddíly lehkého dělostřelectva I./5., II./12.
1 oddíl hrubého dělostřelectva I./5.
 - 4. — rota tanků (14 kusů).
- D. 1. — Velitelství letecké skupiny I./48.

2. — Pozorovací letka č. 27.
 3. — Stíhací letka č. 42.
- E. Četa zdravotních automobilů.

Válečné složení jezdecké skupiny gen. Rómmela (červení).

- A. Velitelství skupiny se štábem.
- B. 1. — Velitelství 4. jezdecké divise se štábem (složení viz válečné složení modré 6. jezdecké brigády).
2. — 3 jezdecké brigády X. a XVI. a XVII. (po 2 plucích).
3. — 2 oddíly jízdního dělostřelectva (10. a 13. oddíl).
4. — 1 prapor střelců č. 13 (k dispozici 11./8. ve 12 hod. Werba).
5. — roty telegrafní, radiotelegrafní, ženijní, zdravotnická (č. 4), skupina zásobovací č. 4.
6. — Pozorovací letka č. 135.
7. — Četa zdravotních automobilů.
- C. 1. — Velitelství 2. jezdecké brigády (k dispozici 11./8. v 16 hod. Kozeň).
2. — 3 pluky jezdecktva (12., 19., 21. hulánské pluky).
3. — 1 oddíl jízdního dělostřelectva č. 2.

Příloha čís. 2.

Manévry pěchoty v Pomořansku.

Válečné složení detachmentu 15. pěší divise (modří).

1. — Velitelství divise.
2. — Pěší pluk č. 61 (3 prapory).
3. — prapor kulometný (3 roty kulometné a 1 rota střelců).
4. — 1 eskadrona jezdecktva a četa obrněných aut.
5. — Velitelství lehkého dělostřeleckého pluku č. 15 se 2 oddíly (po 3 bateriích).
6. — 1 letka pozorovací.
7. — 15. rota ženijní.

Válečné složení 4. pěší divise (červení).

1. — Velitelství divise.
2. — Štáb s velitelstvím dělostřelectva, ženie, jezdecktva, spojovací služby, přednosta intendantce a zdravotnické služby.
3. — Velitelství divisní pěchoty.
4. — 3 pěší pluky (14, 63, 67).
5. — Divisní eskadrona a četa obrněných aut.
6. — Velitelství polního dělostřeleckého pluku č. 4.
7. — 3. dělostřelecký kombinovaný pluk: I/4, II/16, I/25. I/8 hrubého dělostřelectva.
8. — 1 letka pozorovací.
9. — roty: telegrafní
radiotelegrafní
ženijní
zdravotnická
a skupina zásobovací
10. — Četa zdravotních automobilů č. 4.

čís. 4